ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Бутко Олександри Артемівни «Лінгвопрагматичні особливості дискурсу міжнародного економічного права (на матеріалі англійської та іспанської мов)», поданої на здобуття доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія

Актуальність теми дослідження. Однією з визначальних рис сучасного життя є глобалізація економічної сфери, адже всі держави та регіони світу стали взаємозалежними, автаркія зараз є неможливою. Саме тому актуальною виявляється необхідність чіткого регулювання економічної сфери на міжнародному та національному рівнях, що насамперед зумовлено посиленням ролі України в сучасній міжнародно-правовій комунікації, а саме її членством у міжнародних економічних організаціях таких, як СОТ (Світова організація торгівлі), МВФ (Міжнародний валютний фонд), Світовий банк, ЮНКТАД (United Nations Conference on Trade and Development), ЮНСІТРАЛ (United Nations Commission on International Trade Law).

Водночас у теперішньому світі присутня тенденція до регіоналізації економічного життя та відповідних типів дискурсу, що підтверджується існуванням таких впливових регіональних економічних організацій, як МЕРКОСУР (Mercado Común del Sur).

Лінгвістична актуальність дослідження зумовлена потребою надати базовий рівень розуміння дискурсу міжнародного економічного права людині, яка не є спеціалістом в економічній та/або правовій сферах, а також надати юристам та економістам у цій сфері нові інструменти для його інтерпретації. Результати дослідження можуть бути необхідними для перекладачів відповідного дискурсу, викладачів перекладацьких дисциплін, дослідників у сфері загального мовознавства, а також юристів та економістів, зацікавлених в лінгвістичних особливостях дискурсу міжнародного економічного права.
Така необхідність відповідає наступним факторам:

- Ускладненню комунікативного аспекту діяльності актантів.
- Посиленню мовних контактів у інституційних дискурсах.
- Спробами уніфікації термінології дискурсу.

На сьогоднішній день бракує лінгвістичних робіт, безпосередньо присвячених дослідженню дискурсу міжнародного економічного права. Наявні мовознавчі розвідки з різних аспектів юридичного, економічного та міжнародно-правового дискурсу (питання дискурсу права зовнішніх зносин, міжнародного гуманітарного права та права прав людини). Зокрема, американський вчений Пітер Гудріч у своїх роботах займався виділенням загальних рис юридичного дискурсу. Відомий науковець Марсель Данесі приділяв увагу соціосеміотичній реконструкції юридичного дискурсу.

Розвитку поняття економічного дискурсу присвячені наукові праці В. Жанга та Г. Гренєра (взаємозв'язок лінгвістики та економіки), М. Бєлені-Грайевської (запозичення іноземних слів у економіці). Дослідження Н.К. Кравченко щодо когнітивно-комунікативного аспекту міжнародно-правового дискурсу та взаємозв'язків параметрів дискурсивної структури на матеріалі міжнародно-правового дискурсу м'якого права справили значний вплив на подальший розвиток поняття міжнародно-правового дискурсу.

Таким чином, виявлення системних особливостей дискурсу міжнародного економічного права відповідає макросоціальним викликам участі України в сучасних економічних відносинах та під час імплементації економічних зобов'язань України.

Зв'язок із науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до наукової теми Факультету романо-германської філології Київського столичного університету імені Бориса Грінченка «Цифрова трансформаційна лінгвістика та міжкультурна комунікація у романо-германських мовах», номер державної реєстрації 0123U102796, 05.2023-05.2028 рр. Тему дисертації затверджено Вченою радою Київського університету імені Бориса Грінченка (протокол № 10 від 30 листопада 2023 р.) та уточнено Вченою радою Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (протокол № 9 від 25 вересня 2025 р.).

Мета дослідження – виявити наявність та лінгвопрагматичні особливості дискурсу міжнародного економічного права.

Завдання дослідження:

1) охарактеризувати дискурс міжнародного економічного права в міждисциплінарному ракурсі;

2) визначити лексико-семантичні особливості дискурсу міжнародного економічного права;

3) виявити концептуальні особливості дискурсу міжнародного економічного права;

4) виділити прагматичні особливості дискурсу міжнародного економічного права;

5) визначити функції міжнародного економічного права в англійській та іспанській мовах.

Об'єкт дослідження – це дискурс *міжнародного економічного права.*

Предмет дослідження – лексико-семантичні, концептуальні, прагматичні характеристики дискурсу міжнародно-правових економічних договорів.

Теоретико-методологічну основу дослідження складають теорія мовленнєвих актів (J. Austin, J. Searle), концептологія (О. С. Колесник, А. М. Приходько, Г. І. Приходько), корпусна лінгвістика (Н. М. Бобер, Р. К. Махачашвілі; K. Aijmer, A. Kilgarriff, D. Landert), маркери дискурсу (M. A. Martín Zorraquino, M. Parrot, J. Portóles Lázaro). Були взяті до уваги останні розробки в сфері аналізу правового (М. А. Зайцева, Н. К. Кравченко; V. K. Bhatia, C. N. Candlin, J. Engberg, D. Heller) та економічного дискурсів (M. C. Álvarez García, J. Bachiller, M. Bielenia-Grajewska, S. A. Busquet, M. Loma-

Osorio Fontecha, F. Rainer, A. Redondo Redondo). Під час аналізу правового дискурсу виявилося, що нова сфера лінгвістики – правова прагматика (D. Kurzon, B. Kryk-Kastovsky) – застосовується більшим чином до судового дискурсу (допит свідків, аналіз документів судових засідань), роботи у сфері національного законодавства обмежені партикулярними темами (спрощення правової мови, багатомовність в окремих правових системах та ін.). У той же час міжнародно-правовий дискурс досліджувався тільки в Україні (Н. К. Кравченко). Економічний дискурс, хоча і є видом інституційного дискурсу, не є достатньо розробленим: лише окремі роботи стосуються його термінології (M. Loma-Osorio Fontecha) та лексикології (S. A. Busquet, F. Rainer, A. Redondo Redondo).

Матеріалом дослідження стали *два корпуси дискурсу міжнародного економічного права, які складаються з однакової кількості документів (по 70 документів у кожному)*, 90 % з яких є аутентичними текстами одного договору англійською та іспанською мовами, завдяки чому кількість токенів є приблизно однаковою – 232 141 токен у англомовному корпусі та 221091 – у іспаномовному. Вони були створені за допомогою корпусного інструменту Sketch Engine.

Таким чином, обидва корпуси містять 62 резолюції Генеральної асамблеї ООН, присвячені розвитку ЮНСІТРАЛ, три головних документи СОТ – Генеральну угоду про тарифи та торгівлю (1947), Генеральну угоду про торгівлю послугами (1994), Угоду про пов'язані з торгівлею аспекти прав інтелектуальної власності (1994), а також Вашингтонську Конвенцію про вирішення інвестиційних спорів між державами та громадянами інших держав (1965).

У той же час у англомовний корпус, крім вищезгаданих угод, увійшли договори про утворення міжурядових фінансових організацій такі, як Articles of Agreement of the International Monetary Fund (1944, з поправками від 2016 року), Convention Establishing the Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA) (1985), International Bank for Reconstruction and Development (IBRD) Articles of Agreement (1945, з поправками від 2012 року), International Development Association Articles of Agreement (1960), International Finance Corporation Articles of Agreement (2020).

Водночас через те, що у рамках іспаномовного дискурсу міжнародного економічного права важливу роль займає МЕРКОСУР – регіональна організація, яка допомогла утворити спільний ринок з чотирьох впливових латиноамериканських країн (Аргентини, Бразилії, Парагваю, Уругваю), основні документи, прийняті у рамках цієї організації також увійшли до корпусу, а саме:

- Acuerdo para la Facilitación de Actividades Empresariales en el Mercosur (2004);
- Acuerdo sobre Arbitraje Comercial Internacional del Mercosur (1998);
- Protocolo de Olivos para la Solución de Controversias en el MERCOSUR (2002);

- Tratado para la constitución de un Mercado Común entre la República Argentina, la República Federativa del Brasil, la República del Paraguay y la República Oriental del Uruguay (1991).

Для паралельного аналізу корпусу дискурсу міжнародного економічного права англійською та іспанською мовами нами було обрано програму InterText, а в якості матеріалу дослідження тексти ГАТС англійською та іспанською мовами, тобто були порівняні аутентичні тексти англійською та іспанською мовами та виявлені певні відмінності між ними (відносно невелика кількість активних дієприкметників та можливість використання інверсії в іспанській мові).

Для аналізу емпіричного матеріалу були використані такі **цифрові корпусні інструменти**, як Sketch Engine, MAT (Multidimensional Analysis Tool), InterText.

Методи дослідження. Були використані як загальнонаукові методи (індукції, дедукції, аналізу, синтезу, узагальнення, конкретизації), так і спеціальні лінгвістичні методи. Зокрема, серед спеціальних лінгвістичних методів ми вважаємо за потрібне звернути особливу увагу на критичний аналіз дискурсу (КАД) та використання корпусних інструментів. За допомогою КАД були виявлені змістовно-концептуальні та структурно-функціональні особливості дискурсу міжнародного економічного права. Нами були використані корпусні та цифрові інструменти (Multidimensional Analysis Tagger, Sketch Engine, InterText), щоб охарактеризувати головні лексико-семантичні, прагматичні, концептуальні риси дискурсу міжнародного економічного права. За результатами цього корпусного дослідження були отримані та проаналізовані певні лексико-семантичні показники, що стало необхідним етапом у процесі виявлення лінгвопрагматичних особливостей дискурсу міжнародного економічного права.

Наукову новизну одержаних результатів узагальнено в таких положеннях, що виносяться на захист:

- Систематизовано наявну інформацію про особливості економічного та міжнародно-правового дискурсів, зокрема, був проведений критичний аналіз міжнародно-правового дискурсу за методикою van Leeuwen (1996).
- Вперше було дано визначення дискурсу міжнародного економічного права.
- Вперше був проведений критичний аналіз дискурсу міжнародного економічного права.
- Вперше було проведене корпусне дослідження дискурсу міжнародного економічного права.
- Вперше були виявлені прагматичні, лексико-семантичні та концептуальні особливості дискурсу міжнародного економічного права.
- Вперше були визначені функції дискурсу міжнародного економічного права.

Теоретичне значення результатів дисертації полягає у поглибленні розуміння правового та економічного дискурсів, виявленні особливостей лінгвістичного правових текстів. Крім того, виділення дискурсу міжнародного економічного права сприяє майбутній розробці та оновленні перекладацьких стратегій для роботи з ним.

Практичне значення результатів дисертації полягає у тому, що його теоретичні напрацювання стануть у нагоді у процесі узгодження термінології законодавства України з міжнародними стандартами у цьому дискурсі. Вони також можуть бути використані при викладанні на курсах "Юридичний переклад", International Legal English, Economic English, Професійна англійська мова, Теорія тексту та дискурсу, Контрастивна лінгвістика.

Апробація результатів дисертації проводилася на наступних наукових заходах різних рівнів, зокрема:

- XXIV Міжнародна науково-практична конференція «Current scientific opinions on the development of current education» (June 19-21, 2023, Milan, Italy);
- XXV Міжнародна науково-практична конференція «Promising ways of improving science and scientific solutions» (June 26-28, 2023, Warsaw, Poland);
- науково-практичний семінар «Академічна доброчесність: шлях до забезпечення якості освіти» (19 жовтня 2023 року, м. Хмельницький);
- II International scientific and practical conference «Modern Approaches to Problem Solving in Science and Technology» (November 15-17, 2023) Warsaw, Poland;
- XXV International scientific and practical conference «Current Trends in the Development of Scientific Research in Today's Conditions» (May 29-31, 2024). Florence, Italy;
- II Всеукраїнський науково-практичний семінар «Лінгвістика, лінгводидактика та міжмовна комунікація: сучасний стан та проблеми» (4 жовтня 2024 року, м. Харків). Харків: Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба);
- III International Scientific and Practical Conference "Innovative Solutions in Science: Balancing Theory and Practice"(April 28-30, 2025, San Francisco, USA);
- III Всеукраїнська науково-практична конференція «Комунікаційний простір постінформаційного суспільства: гуманітаристика перед викликами воєнного часу» (22 травня 2025 року, м. Київ);
- V International Scientific and Practical Conference «Modern Perspectives on Global Scientific Solutions» (October 13-15, 2025, Bergen, Norway).

Публікації. Основний зміст наукової праці викладено в 11 наукових публікаціях, із яких: 4 у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України, 7 публікацій (дві у співавторстві), у яких додатково відображено результати дисертації. Наукові результати дисертації повною мірою висвітлено в наукових публікаціях.

Наукові статті, опубліковані у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України:

1.Butko, O. A. (2023). Economic Discourse: Main Peculiarities in English and Spanish. *Studia Philologica*, 21, 35-45. http://dx.doi.org/10.28925/2311-2425.2023.213

2. Butko, O. A. (2025). International Legal Discourse in English: its Notion and Main Peculiarities. *Studia Philologica*, 24(1), 34-44. https://doi.org/10.28925/2311-2425.2025.243

3. Butko, O. A. (2025). International Economic Law Discourse in English and Spanish: a Short Overview. *Закарпатські філологічні студії /Transcarpathian Philological Studies*, 41 (1), 185-188. https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.41.1.29

4. Butko, O. A. (2025). English International Economic Law Discourse: its Multidimensional Analysis. *Слобожанський науковий вісник. Серія: Філологія*, 11, 12-16. https://doi.org/10.32782/philspu/2025.11.2

Публікації, у яких додатково висвітлено наукові результати дисертації:

5. Butko, N. & Butko, O. (2023). A Short Analysis Of English Legal Discourse. *XXIV Міжнародна науково-практична конференція «Current scientific opinions on the development of current education» (June 19-21, 2023, Milan, Italy)*, 208-209. *https://eu-conf.com/wp-content/uploads/2023/05/Current-scientific-opinions-on-the-development-of-current-education.pdf*

6. Butko, N. H. & Butko, O. A. (2023). A Glimpse on the WTO Law Multilingualism, its Issues and Challenges. *XXV Міжнародна науково-практична конференція «Promising ways of improving science and scientific solutions» (June 26-28, 2023, Warsaw, Poland)*, 147-148 *https://eu-conf.com/wp-content/uploads/2023/05/PROMISING-WAYS-OF-IMPROVING-SCIENCE-AND-SCIENTIFIC-SOLUTIONS.pdf*

7. Butko, O. (2023). The Pragmatics and the Discourse Interconnection. *II International scientific and practical conference «Modern Approaches to Problem Solving in Science and Technology» (November 15-17, 2023) Warsaw, Poland, International Science Unity*, 372-374, https://isu-conference.com/arkhiv/modern-approaches-to-problem-solving-in-science-and-technology/

8. Butko, O. (2024). Multilingualism as a Sociocultural Phenomenon. *XXV International scientific and practical conference «Current Trends in the Development of Scientific Research in Today's Conditions» (May 29-31, 2024). Florence, Italy, International Scientific Unity*, 162-165, https://isu-conference.com/arkhiv/current-trends-in-the-development-of-scientific-research-in-todays-conditions/

9. Butko, O. A. (2024). Corpora Use in Modern Linguistics. *II Всеукраїнський науково-практичний семінар «Лінгвістика, лінгводидактика та міжмовна комунікація: сучасний стан та проблеми» (4 жовтня 2024 року, м. Харків). Харків: Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба)*, 29-30. https://www.researchgate.net/publication/385136148_Corpora_Use_in_Modern_Linguistics

10. Бутко, О. А. (2025). Право та критичний аналіз дискурсу. 3rd International Scientific and Practical Conference "Innovative Solutions in Science: Balancing Theory and Practice" (April 28-30, 2025, San Francisco, USA), с.183-188. https://www.eoss-conf.com/en/archive/innovative-solutions-in-science-balancing-theory-and-practice-28-04-25/

11. Butko, O. A. (2025). Lexical Peculiarities of English and Spanish International Economic Law Discourse. *The 5th International Scientific and Practical Conference «Modern Perspectives on Global Scientific Solutions» (October 13-15, 2025, Bergen, Norway)*, 206-208. https://www.eoss-conf.com/en/archive/modern-perspectives-on-global-scientific-solutions-13-10-25/

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаним науковим дослідженням, у якому викладено авторський погляд на лінгвопрагматичні особливості дискурсу міжнародного економічного права.

Наукові результати роботи належать особисто автору і становлять теоретичний і практичний внесок здобувача в розвиток української філологічної науки.

У тезах "A Short Analysis of English Legal Discourse" у співавторстві з Н. Г. Бутко внесок О. А. Бутко полягає в тому, що вона висунула гіпотезу дослідження, проаналізувала сучасні теорії щодо правового дискурсу, що становить 80% тексту.

У тезах "A Glimpse on the WTO Law Multilingualism, its Issues and Challenges" у співавторстві з Н. Г. Бутко внесок О. А. Бутко полягає в тому, що вона висунула гіпотезу дослідження, виявила особливості мови права СОТ, види невідповідності між текстами різними офіційними мовами, що становить 80% тексту.

Структура та обсяг дисертації. містить анотацію українською та англійською мовами, вступ, три розділи з висновками до кожного з них, загальні висновки, списки використаних джерел (285 позиції, з них 240 – іноземними мовами), наукової та довідкової літератури (40 позицій) і додатки. Загальний обсяг дисертації становить **244 сторінки**.

Оцінка мови та стилю дисертації. Матеріал дисертації викладено у логічній послідовності та доступно для сприйняття. Робота написана науковим стилем мовлення, її структура відповідає алгоритму здійсненого автором дослідження.

Зміст, структура, оформлення дисертації та кількість публікацій відповідають вимогам п.6-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 01. 2022 №44 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 №40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України 03.02.2017 за №155/30023.

Дотримання здобувачем академічної доброчесності в дисертації та наукових публікаціях, в яких висвітлено наукові результати дисертації. На підставі вивчення тексту дисертації і наукових публікацій, результатів

автоматизованої перевірки на плагіат та їхньої експертної оцінки встановлено, що дисертація і наукові публікації виконані самостійно, не містять академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації, самоплагіату. Усі використані здобувачкою в тексті дисертації свої наукові праці без посилання на ці праці були попередньо опубліковані з метою висвітлення в них основних наукових результатів дисертації та вказані в анотації дисертації.

Відповідність дисертації галузі знань та спеціальності. Зміст дисертації відповідає галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія.

Рішення.

1. Дисертація Бутко Олександри Артемівни на тему «Лінгвопрагматичні особливості дискурсу міжнародного економічного права (на матеріалі англійської та іспанської мов)», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія., є завершеною, самостійною роботою, що містить науково обґрунтовані результати, актуальність, наукову новизну, теоретичне та практичне значення і відповідає п.6-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 01. 2022 №44 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 №40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України 03.02.2017 за №155/30023.

2. Дисертація Бутко Олександри Артемівни та наукові публікації, в яких висвітлено наукові результати дисертації, виконано на належному науковому рівні з дотриманням академічної доброчесності.

3. Бутко Олександра Артемівна на високому рівні оволоділа методологією наукової діяльності, набула теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей. Здобувачка вільно володіє матеріалом.

4. Рекомендувати дисертацію Бутко Олександри Артемівни «Лінгвопрагматичні особливості дискурсу міжнародного економічного права (на матеріалі англійської та іспанської мов)» до публічного захисту у разовій спеціалізованій вченій раді для присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія.

Головуючий –
доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри германської філології
Факультету романо-германської філології
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка Олександр КОЛЕСНИК

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Код ЄДРПОУ 45307965
ВЛАСНОРУЧНИЙ ПІДПИС Колесник ЗАСВІДЧУЮ
(ПІБ) начальник ВК
(посада)